

Rechtshistorische Courant

Inhoud November 2020

<i>Inhoud November 2020</i>	1
<i>Woord vooraf</i>	2
<i>Recent verschenen</i>	3
<i>Call for Papers</i>	6
Call for papers: Law and image: illuminated legal manuscripts. Clio@Themis.....	6
Call for papers: Springer Global Encyclopedia of Territorial Rights	6
<i>Kalender</i>	7
KBR-ULB-UGent: Digital Heritage Seminar - Nieuwe wetenschappelijke serie over digitaal cultureel erfgoed.....	7
Expo geschiedenis en de vormgeving van het Leuvense gerechtsgebouw (Leuven).....	7
Belgisch-Nederlandse Rechtshistorische Dagen 2020 (UITGESTELD, 2021)	7
15-16 april 2021 – ESIL Research Forum (Catania)	8
British Legal History Conference 2021 (UITGESTELD: 6-9 juli 2022)	8
<i>Varia</i>	9
Bijzonder Hoogleraar, voor de bijzondere leerstoel 'Verdraagzaamheid' (Leiden)	9
Rijksarchief - digitale dienstverlening.....	9
OPEN ACCESS: JSTOR stelt 6000 e-books en 150+ tijdschriften ter beschikking.....	10
DIGITALISERING: Algemeen Rijksarchief: 3500 nieuwe beelden uit iconografische collectie..	10

Woord vooraf

Geachte lezer,

Vijftig Brugse vissersboten en de Brexit

De Brexit blijft een verhaal vol tragische, maar ook komische gebeurtenissen. In dat laatste rijtje: het Privilege der Visscherie. Nadat Cromwell de Engelse koning Karel II verdreven had, verbleef die enkel jaren in Brugge. In 1666 bleek Karel, die ondertussen de macht in Engeland herwonnen had, toch wel tevreden te zijn over zijn Brugse gastheren. De stad kreeg een eeuwigdurend privilege dat vijftig Brugse vissers toeliet om vis te vangen in Engelse en Schotse wateren.

Interessant genoeg duikt dit privilege nu opnieuw op in de discussie over de Brexit. De hamvraag: is dit privilege nog geldig? Men zou kunnen denken dat dit privilege reeds lang achterhaald is, al was het maar omdat de Bruggelingen zelf het meteen in onbruik hebben gelaten. Maar: in 1963 ging een Bruggeling dan toch met zijn boot in Britse wateren vissen. De man werd opgepakt, maar de Britten lieten het niet tot een rechtszaak komen, blijkbaar omdat ze vreesden dat een rechter misschien wel eens zou kunnen stellen dat het privilege nog steeds gold. Latere visserijwetten van het Verenigd Koninkrijk zouden er geen afbreuk aan doen door de regel *lex specialis derogat legi generali*. Toen de Belgische federale regering in 1999 over de gelding van dit privilege een parlementaire vraag kreeg, beschouwde ze dit als een amusant fait divers, zoals blijkt uit volgend warrige antwoord: "Zoals geweten zijn er in het verleden heel wat privileges toegekend, bijvoorbeeld de "Constantijnse gift" aan de kerk. We hebben daar onze bedenkingen bij, maar daarover zullen we het nu niet hebben. Hoewel, want de vis is toch een katholiek symbool!"

Ondertussen beschouwt de Vlaamse regering het privilege uit 1666 niet langer als een grap. Mocht het nog gelden, dan kunnen de Vlaamse vissers ook na een harde Brexit blijven vissen in de Britse wateren. Slechts vijftig vissers kunnen van het privilege genieten, maar aangezien er maar zeventenzestig Vlaamse vissers meer zijn, valt dat ook wel mee. Wie het allemaal best leuk vindt: de internationale pers. Blijkbaar komen nieuwsploegen zelfs vanuit de Verenigde Staten naar Brugge om in het stadsarchief het privilege te filmen...

De hoofdredacteur

Dirk Heirbaut

Redactie

Filip Batselé

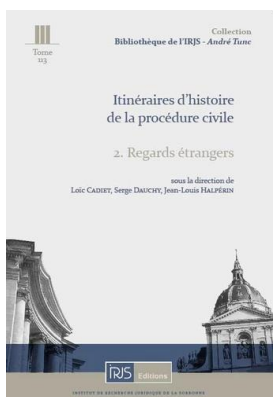
Laura Mortiers

Pieterjan Schepens

Sebastiaan Vandenbogaerde

Florenz Volkaert

Recent verschenen

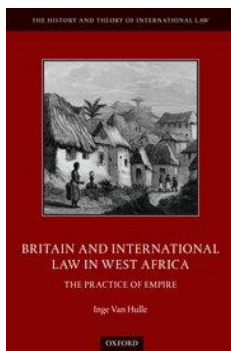

L. CADJET, S. DAUCHY, J.L. HALPÉRIN, *Itinéraires d'histoire de la procédure civile, vol. 2: Regards étrangers, Paris, IRJS Editions, 2020, 248 p., ISBN 9782850020377, € 29.*

De bijdragen aan dit verzamelwerk vloeiden voort uit het onderzoeksseminarie over de geschiedenis van het burgerlijk procesrecht dat werd georganiseerd door het Département de recherche sur la justice et le procès van het Institut de recherche juridique de la Sorbonne (EDS – Paris 1), het Centre d'histoire judiciaire (CNRS – Universiteit van Lille) en de Normale Sup Ulm.

Dit nieuwe deel is het resultaat van het onderzoeksseminarie dat plaatsvond in de loop van het academiejaar 2011-2012 en dat in 2014 reeds resulteerde in een eerste publicatie (*Itinéraires d'histoire de la procédure civile, vol. 1 : Regards français*, eds. L. Cadiet, S. Dauchy en J.-L. Halpérin, Paris, IRJS Editions). Die eerste publicatie wierp licht op de nood en het nut van de aanvulling van die “regards français” met internationale perspectieven, om zo het Franse procesrecht opnieuw een plaats te geven in de globale geschiedenis van het internationale verkeer van de instellingen en de procesrechtelijke doctrines.

Dit tweede deel van het seminarie verenigt Christian Baldus, Italo Birocchi, François Bohnet, Loïc Cadiet, John W. Cairns, Serge Dauchy, Angelo Dondi, Fernando Gascon Inchausti, Jean-Louis Halpérin, Dirk Heirbaut, Christoph Kern, Faustino Martínez, Denis Tappy, Maarten Vankeersbilck, waarvan de bijdragen in dit werk warden verzameld.

I. VAN HULLE, *Britain and International Law in West Africa. The practice of empire*, Oxford, Oxford University Press, 2020, 320 p., ISBN 9780198869863, £ 80.

Afrika wordt vaak verwaarloosd in studies die dieper ingaan op de historische relatie tussen internationaal recht en imperialisme in de negentiende eeuw. Wanneer het dan toch en rol krijgt, ligt de focus eerder op de Wedloop om Afrika en de verdragen die werden gesloten tussen Europese machten en Afrikaanse besturen waarin soevereiniteit en grondgebied werden afgestaan.

Aan de hand van een grote verscheidenheid aan archiefmateriaal biedt Inge Van Hulle een verfrissend nieuw perspectief op deze traditionele verhaallijn. Ze bespreekt het gebruik en de creatie van juridische instrumenten die de grenzen tussen de Britse rechtsmacht en de Afrikaanse gemeenschappen in West Afrika uitbreidden of afbakenden, en onthult de pragmatische en flexibele wijze waarop het internationale juridische discours werd ingezet in koloniale context. Die juridische creativiteit ging verder dan verdragen van overdracht, en omvatte ook commerciële verdragen, de afschaffing van slavenhandel, extraterritorialiteit, en het gebruik van dwang.

In het werk wordt geargumenteed dat tegen de jaren 1880 de juridische technieken die in Afrika vorm gekregen hadden in de taal van internationaal recht grotendeels eigen inhoudelijke kenmerken hadden ontwikkeld. Juridische bevelen werden niet gegeven in navolging van berechting voor westerse rechtbanken of van de publicaties van westerse advocaten, maar wel met verwijzing naar wat koloniale partijen politiek opportuun en praktisch haalbaar achtten met het oog op sociale vrede, commerciële interactie en humanitaire agenda's.

L. HOFMAN, *De eeuw van Jan de Lichte. Misdaad en revolutie in de 18^e eeuw*, Antwerpen, Vrijdag Uitgeverij, 2020, 176 p., ISBN 9789460018930, € 20.

Het echte verhaal van vagebonden en rabauwen in de pruijktijd. In 'De Bende van Jan de Lichte' komt het achttiende-eeuwse Vlaanderen tot leven. Het is een wereld van verfijnde mode en grauwe miserie, verlicht optimisme en barbaarse martelingen. Een wereld waarin religie en bijgeloof het leven bepalen, waarin seksueel misbruik welig tiert. Een wereld waar iedereen op zoek is naar een beetje geluk.

Maar wat klopt er eigenlijk van het beeld dat we in de tv-serie te zien krijgen? Hoe ging het er écht aan toe in de eeuw van Jan de Lichte? 'De eeuw van Jan de Lichte' grijpt de tv-serie aan om een ruimer beeld te schetsen van de vrij onbekende achttiende-eeuwse Oostenrijkse Nederlanden. Niet de droge feiten, maar de spannende verhalen, bijzondere figuren en verrassende eigenaardigheden van een vergeten eeuw staan daarbij centraal. Overvallen op postkoetsen, het zingen van rebelse liederen en opstootjes bij terechtstellingen: de echte avonturen van Jan de Lichte en zijn tijdgenoten deden niet onder voor die in de tv-serie. De geschiedenis achter de populaire VTM-reeks 'De Bende van Jan de Lichte'.

Elwin Hofman is postdoctoraal onderzoeker aan de KU Leuven, gespecialiseerd in de cultuurgeschiedenis van de achttiende eeuw. Eerder schreef hij mee aan *Verzwegen verlangen. Een geschiedenis van homoseksualiteit in België*.

Het werk is [online](#) verkrijgbaar.

Call for Papers

Call for papers: Law and image: illuminated legal manuscripts. Clio@Themis.

Clio@Themis, in samenwerking met de onderzoeksgroep IUS ILLUMINATUM aan de Faculteit Sociale en Menswetenschappen van de Universidade Nova de Lisboa, wijdt een themanummer aan “illuminated legal manuscripts” en wil daarmee een dialoog tot stand te brengen tussen rechtshistorici en andere experts om de decoratieve elementen en illustraties in de middeleeuwse manuscripten te duiden.

Geïnteresseerden kunnen een paper bijdragen van 20 tot 25 pagina's, geschreven in het Frans, Engels, Spaans of Italiaans. Voorstellen van onderwerpen dienen te worden opgestuurd voor 31 december 2020, en dit naar een van de coördinatoren van het project, namelijk Maria Alessandra Bilotta (maria.bilotta@fcs.unl.pt) en Serge Dauchy (serge.dauchy@univ-lille.fr).

Meer informatie kan via [deze link](#) vinden.

Call for papers: Springer Global Encyclopedia of Territorial Rights

De *Global Encyclopedia of Territorial Rights* is op zoek naar geïnteresseerden om een aantal rechtsgeschiedenisgerelateerde artikels van 3000 à 5000 woorden te schrijven voor de *Encyclopedia*. De *Encyclopedia* is een interdisciplinair project dat territoriale claims vanuit juridische, politieke en sociologische hoek bestudeert. [Algemene informatie](#) en twee voorbeeldartikels vindt u [hier](#) en [hier](#).

Kalender

KBR-ULB-UGent: Digital Heritage Seminar - Nieuwe wetenschappelijke serie over digitaal cultureel erfgoed

De KBR (Koninklijke Bibliotheek van België) nodigt u uit voor een nieuwe wetenschappelijke serie over digitaal cultureel erfgoed: het [KBR-ULB-UGent Digital Heritage Seminar](#).

In het eerste deel van deze reeks, van oktober tot december, worden virtueel drie internationale academische wetenschappers ontvangen die hun werk over cultureel erfgoedmateriaal, digitale methoden en digitale geesteswetenschappen presenteren. Deze lezingen behandelen een verscheidenheid aan onderwerpen, periodes en methoden en worden gehouden op MSTeams in het Engels, met vragen in het Frans, Nederlands of Engels. De doelgroep zijn wetenschappers, maar iedereen is van harte welkom.

Deze reeks wordt mee georganiseerd door KBR's twee labs: Camille en het [Digital Research Lab](#), in samenwerking met Université Libre de Bruxelles en de Universiteit Gent.

Programma

- 10/11: Juliette De Maeyer (Université de Montréal) en Dominique Trudel (Audencia Business School), "Remediating the Intelligence Triangle"
- 08/12: Annemieke Romein (KNAW Huygens ING, Amsterdam) "Making more of volumes. Dissecting and searching norms in Books of Ordinances (1500-1850s)"

Registratie is verplicht via <https://forms.gle/9Y7ShTTn7LMhXKja6>, de ochtend van het evenement ontvangt u de link naar de virtuele seminars en de etiquette die moet worden gevolgd. Mocht u nog vragen hebben, stuur dan een e-mail naar julie.birkholz@kbr.be of antoine.jacquet@kbr.be.

Expo geschiedenis en de vormgeving van het Leuvense gerechtsgebouw (Leuven)

Naar aanleiding van de recente restauratie van het Leuvense gerechtsgebouw, hebben de provincie Vlaams-Brabant, het Rijksarchief Leuven, de FOD Justitie, Balie Leuven, Stad Leuven en de Regie der Gebouwen een tentoonstelling uitgewerkt over de geschiedenis en de vormgeving van het Leuvense gerechtsgebouw. De expo is vrij en gratis toegankelijk voor het brede publiek iedere vrijdagnamiddag (vanaf 16 oktober) tussen 13u30 en 17u. De tentoonstelling heeft ook een digitale pendant online, die via [deze link](#) te raadplegen is.

Belgisch-Nederlandse Rechtshistorische Dagen 2020 (UITGESTELD, 2021)

Tot slot zijn ook de Belgisch-Nederlandse Rechtshistorische Dagen uitgesteld tot 2021. Als gevolg hiervan vervalt ook de *Call for Papers*. In verband met de corona-maatregelen die de Erasmus Universiteit Rotterdam heeft genomen voor het academisch jaar 2020-2021 is de capaciteit van collegezalen sterk gereduceerd. Gevolg hiervan is dat er op 17-18 december 2020 geen geschikte zalen zijn om het gebruikelijke aantal deelnemers aan dit congres in onder te brengen. Het congres zal worden uitgesteld tot een nader te bepalen datum in 2021.

15-16 april 2021 - ESIL Research Forum (Catania)

Na gezamenlijk overleg heeft het *ESIL Executive Committee* beslist dat het *ESIL Research Forum* uitgesteld zal worden naar 15-16 april 2021. Deze beslissing werd met pijn in het hart genomen, maar de organisatie is zich bewust van de noodzaak om strikt om te gaan met de nodige maatregelen in de strijd tegen COVID19.

British Legal History Conference 2021 (UITGESTELD: 6-9 juli 2022)

Ook de *British Legal History Conference*, die gepland was voor 7-10 juli 2021 te Belfast, zal worden uitgesteld ten gevolge van COVID19. Het organiserend comité heeft besloten om de conferentie te organiseren in juli 2022. In maart 2021 zal het organiserend comité een nieuwe Call for Papers lanceren. Meer informatie over de British Legal History conference vindt u op de website van de [Edinburgh Legal History Blog](#).

Varia

Bijzonder Hoogleraar, voor de bijzondere leerstoel 'Verdraagzaamheid' (Leiden)

Aan de Universiteit Leiden is een leerstoel Verdraagzaamheid opengesteld (0,4 FTE) die weliswaar niet volledig rechtshistorisch is, maar daar toch heel sterk tegenaan leunt. Tot de leeropdracht behoort onder meer 'het verrichten van academisch onderzoek op het gebied van de ontwikkeling van verdraagzaamheid en godsdienstvrijheid van de vroegmoderne tijd tot heden, in het bijzonder vanuit een interdisciplinair historisch en juridisch perspectief.'

Solliciteren is mogelijk tot en met **10 november 2020**. Meer details over deze vacature en de sollicitatieprocedure zijn [online](#) raadpleegbaar.

Rijksarchief - digitale dienstverlening

Het Algemeen Rijksarchief doet een oproep aan alle onderzoekseenheden geschiedenis, kunstgeschiedenis en rechtsgeschiedenis om via het e-mailadres diva@arch.be contact op te nemen in verband met de optimalisering van de digitale dienstverlening. In het licht van de coronacrisis is tijdens de voorbije weken het online aanbod reeds aanzienlijk toegenomen. In het kader van de verdere uitbouw van de digitale leeszaal, wordt onderzoekers gevraagd:

- 1. met het oog op projecten, seminaries, enz. – Ovoorstellen te doen inzake digitalisering,** om zo de behoeften van de academische wereld beter te kunnen inschatten. In het kader van het door BELSPO gefinancierde programma Digit04 levert het Rijksarchief reeds grote inspanningen om belangrijke bronnenreeksen te digitaliseren. Het tracht hierbij te houden met de desiderata van uiteenlopende groepen gebruikers. Voorstellen moeten de volgende elementen bevatten: duidelijke identificatie van de te scannen bestanddelen, doelstelling (seminarie, onderzoeksproject, enz.) en omvang van de gebruikersgroep.
- 2. na te gaan of er in het kader van onderzoeksprojecten, doctoraten, enz. (delen van) reeds gescande bestanden op aanvraag online ter beschikking kunnen gesteld worden.** Een aantal archieven zijn al gedigitaliseerd en vormen als het ware een slapend kapitaal. [In bijlage](#) vindt u een selectie van de voornaamste bestanden uit deze 'reserve'.

Via de zoekrobot kunnen onderzoekers een volledig overzicht krijgen door enkel "alleen gedigitaliseerde archiefbestanden" aan te vinken en dan via de filters te verfijnen op bewaarplaats, type bestand, enz. Op die manier kan men zowel de bestanden te zien die op internet beschikbaar zijn als die op intranet (enkel in de leeszalen) kunnen worden ingezien. Bij de laatste categorie verschijnt een boodschap of kan men enkel de thumbnails zien. Na het klikken op deze kleine afbeeldingen zal de viewer niet openen en kunt men het document niet online consulteren.

Deze informatie mag verder verspreid worden. Aanvragen (en alle andere communicatie over digitale valorisatie) gebeuren via het eerder vermelde e-mailadres diva@arch.be.

OPEN ACCESS: JSTOR stelt 6000 e-books en 150+ tijdschriften ter beschikking

Naar aanleiding van de COVID19-crisis zal JSTOR 6.000 e-books en meer dan 150 tijdschriften via *open access* beschikbaar stellen. Een rechtshistorische selectie kan u [hier](#) terugvinden.

DIGITALISERING: Algemeen Rijksarchief: 3500 nieuwe beelden uit iconografische collectie

Het Algemeen Rijksarchief van België heeft 3500 nieuwe beelden uit haar iconografische collectie [online](#) gezet. Deze nieuwe digitale documenten zijn heel verscheiden naar vorm en inhoud, en beslaan meer dan drie eeuwen geschiedenis.

De voorgaande nieuwsbrieven kan U vinden op: www.rechtsgeschiedenis.be. Deze boodschap is U toegezonden omdat uw emailadres voorkomt in de lijst van ca. 400 rechtshistorische belangstellenden die bijgehouden wordt door het Instituut voor Rechtsgeschiedenis van de Universiteit Gent. Komt uw naam bij vergissing in deze lijst voor en wilt U geen verdere mails over rechtsgeschiedenis ontvangen, stuur dan een e-mail naar [de redactie](#). Uw naam zal dan uit de lijst verwijderd worden. Mogen wij de abonnees van de nieuwsbrief vragen steeds de wijziging van hun emailadres mee te delen.

Wilt U bepaalde vragen, mededelingen of aankondigingen van congressen, boeken e.d. over rechtsgeschiedenis of Romeins recht via deze nieuwsbrief laten verspreiden, mail dan naar: courant@ugent.be